

X. B. Bimpie,

Львівський національний університет ім. І. Франка, м. Львів

ВИТОКИ ЛАТИНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті розглядаються джерела латинської юридичної термінології, її становлення та подальший розвиток. Показано генезис латинської юридичної термінології та її тісний зв'язок з витоками та історією римського права. Досліджено перші юридичні документи та праці юристів класичного періоду (Емілія Папініана, Юлія Павла, Доміція Ульпіана та ін.), які є основними джерелами виникнення правничої термінології.

Ключові слова: римське право, джерела римського права, латинська юридична термінологія.

ИСТОКИ ЛАТИНСКОГО ЮРИДИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

В статье рассматриваются источники латинской юридической терминологии, ее становления и дальнейшее развитие. Показано генезис латинской юридической терминологии и ее тесная связь с истоками и историей римского права. Исследованы первые юридические документы и труды юристов классического периода (Эмилия Папиниана, Юлия Павла, Доминция Ульпиана и др.), которые являются главным источником возникновения правовой и юридической терминологии.

Ключевые слова: римское право, источники римского права, латинская юридическая терминология.

THE SOURCES OF LATIN JURIDICAL TERMINOLOGY

The article investigates the sources of latin juridical terminology, its becoming and the further development. Genesis of latin juridical terminology is closely connected with the sources and history of the Roman law. The first legal documents and labours of classical lawyers (Papinian, Paul, Ulpian and others) are the basic sources of origin of legal terminology and legal constructions, which deservedly became basis of general European legal doctrine. Special attention is given to «The Laws of the Twelve Tables», edicts of magistrates and emperors' constitutions. The labours of famous Roman historians (Tit Livy, G. Suetoni Tranquil) are also characterized as their works had great influence on the formation of latin legal terminology.

Keywords: Roman law, sources of Roman law, latin juridical terminology.

За останні роки у світовій науці з'явилося чимало досліджень латинської професійної лексики, але в жодному з них юридична термінологія не виступала самостійним об'єктом вивчення. Тому **актуальність** представленої теми не викликає сумніву.

Дослідження витоків римської правової думки дасть можливість простежити розвиток періодів римського права, по-вніше висвітлити внесок римських юристів, а також збагнути процес становлення юридичної латини на матеріалі писемних юридичних пам'яток.

Метою написання даної статті є дослідження римської літератури юридичного змісту, зокрема праць римських юристів, мислителів, громадських та політичних діячів та оцінити їх внесок як у розробку загальної проблематики правових ідей, так і розвиток латинської юридичної термінології.

Наукова новизна полягає в аналізі джерел латинської юридичної термінології Стародавнього Риму в період розквіту I ст. до н.е. – III ст. н.е.

Розвиток латинської правничої термінології тісно пов'язаний з історією римської державності та римського права. Історію римської правової думки в різні часи в своїх працях досліджували такі вітчизняні та зарубіжні дослідники як С. Алексєєв [1], І. Перетерський [14], В. Сінайський [16], В. Дождев [6], І. Покровський [15], І. Новіцький [11], В. Хвостов [17], Д. Грім [5], Т. Кіп [9], Т. Моммзен [10] тощо. Проте, слід зазначити, що їхні дослідження не торкаються питань термінології, а розглядаються в контексті загальної теорії права. Частково поняття термінології торкається М. Бартошек [3], дослідник, окрім свідчень про римських юристів, подає визначення термінів інститутів римського права.

Римське право – вагомий спадок античної цивілізації, що увійшов до правового життя сучасного світу. Воно базувалося на засадах справедливості та добросовісності, які зумовили його довершеність. Найдавнішими джерелами виникнення латинської юридичної термінології вважаються перші юридичні документи, виконані на дереві, камені, бронзі, шкірі, могилах та стінах будівель. Написів в оригінальному вигляді до наших днів збереглося вкрай мало, проте декілька з них ми можемо назвати. Насамперед, «Tabula Heraclensis» («Гераклеїська таблиця») – бронзова таблиця (80 – 43 р. до н.е.), яка містить текст закону Юлія Цезаря про муніципії. Іншим, не менш важливим документом для юриспруденції, вважають напис на саркофазі Гая Корнелія Сципіона. Він є єдиним написом республіканського періоду, що зберігся повністю. Його цінність полягає у тому, що він містить ономастичні дані і відомості про почесні посади, які займав покійний. Слід зазначити, що, починаючи з другої половини XIX ст., згадані написи та усі інші публікували в спеціальному виданні «Corpus Inscriptionum Latinarum» («Звід латинських написів»). Не менш важливим джерелом пізнання лексики римського права вважають папіруси, які дають можливість зрозуміти дію норм права на практиці і з'ясувати локальні особливості права в окремих провінціях Риму. Вони стосуються публічного і приватного права, адміністративного та фінансового порядків (акти цивільного стану, договори, списки посад, тексти законів, едиктів тощо). На одному з папірусів, який дійшов до наших днів, зберігся едикт Антоніна Каракалли «Constitutio Antonina» («Конституція Антоніна») від 212 р. н.е. про надання прав римського громадянства провінціалам.

У Римі соціальними нормами були звичаї, так звані mores maiorum (звичаї предків) – прийняті у народі правила поведінки осіб. Римське право, як і право будь-якого народу, перебувало в дуже тісному зв'язку із релігією. Тому своєрідними соціальними нормами, які регулювали поведінку людей, були релігійні (сакральні) настанови, що з'явилися до виникнення держави, порушення яких нібито викликало гнів божества. Тому римляни розрізняли jus – право світського походження і fas – сакральне право.

З появою приватної власності і майнової нерівності з'являються нові звичаї, які, з одного боку, відображають зміни в економічних відносинах, а з іншого – прогрес у суспільних. Публічна влада Риму починає санкціонувати звичаї, визнавати їх загальнообов'язковий характер, і вони стають правовими звичаями, неписаними нормами права. «...Одна з вихідних засад формування права – це санкціонування звичаїв, які таким чином, виступали тією готовою формою, з допомогою якої окремі правила переходили в закон» [1, с. 55].

Цінним матеріалом для вивчення юридичної термінології періоду республіки є римські закони (leges) – акти вищої державної влади. З цього часу право все більше втрачає свій зв'язок з релігією і стає світським. На зміну неписаному праву приходить писане. В середині V ст. до н.е. на основі всіх діючих звичаїв і законів в Римі був складений збірник «Leges

duodecim tabulārum» («Зако́ни XII таблиць»), який став основним джерелом права до III – II ст. до н.е. Відомий давньоримський історик Тіт Лівій називав закони XII таблиць «fons omnis publicae privaeque iuris» («витоком всього публічного і приватного права»). Оригінали цього документа не збереглися, але оскільки знання цих законів було обов'язковим, то вони міцно закріпилися в народній пам'яті, а згодом були реконструйовані римськими письменниками і юристами, частково в буквальних висловах, частково у вільних переказах. Вони містили норми кримінального, цивільного, аграрного та сакрального права. І. Покровський вважає, що «Зако́ни XII таблиць мали велике значення для подальшого розвитку римського права. Будучи, з одного боку, синтезом всієї епохи звичаєвого права, вони, з іншого боку, слугували основою для подальшого руху вперед» [15, с. 122].

Першими коментаторами права стали понтифіки, до яких зверталися за порадою як судді, так і приватні особи. Таким чином, понтифіки були першими юристами, а їхні записи (commentarii pontificum) – першою юридичною літературою, яка мала велике значення в історії формування правничої термінології.

Новими і доволі важливими джерелами у розвитку латинської юридичної термінології були едикти магістрів – публічні оголошення правил, які звичайно обнародували консули, претори та інші посадові особи при вступі на посаду [4, с. 69]. Оскільки управління правосуддям було зосереджено у преторів, то найбільше значення мали преторські едикти. Претор був наділений правом найвищої влади (imperium), скликав народні зібрання, видавав едикти – edictum praetorium, а також інтердикти (заборони) – interdictum praetorium. Кожен новий претор, видаючи свій едикт, брав до уваги едикти своїх попередників. Таким чином, поступово утворювалася певна сума норм, яка переходила від едикту до едикту (edictum tralaticium). За римською конституцією претори не мали права виправляти і відмінювати закони (praetor ius tollere non potest). Поступово виникає нова, відмінна від цивільного права гілка, преторське право (ius praetorium). Відомий римський юрист Папініан пише: «Jus praetorium est quod praetores introduxerunt adiuvandi vel supplendi vel corrigendi iuris civilis gratia propter utilitatem publicam». – «Преторське право – це право, яке ввели претори для сприяння цивільного права чи для його доповнення або виправлення з метою користі для громади» [Dig. 1.1.7.1]. У 125-126 рр. н.е. юрист Юліан за дорученням імператора Юліана шляхом кодифікації преторського права уклав «Edictum perpetuum» («Постійний преторський едикт»), з часу видання якого правотворча діяльність преторів припинилася.

Велике значення для розвитку правової системи Риму та формування правничої термінології мала поява формулярного процесу. Згідно із формулярним процесом (per formulas), який виник у практиці перегрінського претора, сторони викладали свої претензії у вільній формі. Він робив це в особливій записці (formula), яку передавали судді, призначеному для вирішення справи. Важливими частинами преторської формули були intentio (формальна скарга позивача) та condemnatio (обвинувальний вирок). В intentio викладалася претензія позивача, яка могла бути різного характеру: intentio in rem (скарга внаслідок речового права) та intentio in personam (скарга внаслідок правовідносин між позивачем та відповідачем). Condemnatio – це припис судді. Крім названих основних частин, формула могла мати ще дві допоміжні: exceptio – заперечення та praescriptio – застереження. Зауважимо, що введення формулярного процесу відіграло позитивну роль у розвитку римського права, оскільки він потребував фахової допомоги підготовлених юристів у складанні позовів, заперечень та самої формули.

Класичний період вважається розквітом римської юриспруденції. Важливим джерелом нашого дослідження у цьому періоді є імператорські закони та діяльність юристів. Зміцнення імператорської влади привело до того, що з'явилася нова форма законодавства – імператорські конституції (constitutioes principum), які поділялися на 4 групи: едикти (edicta) – загальні постанови, які виголошували всенародно і які були обов'язковими для всього населення; декрети (decreta) – рішення принцепса по складному правовому позову, коли він виступав у функції судді; рескрипти (rescripta) – відповіді принцепса на юридичні запитання магістрантів чи приватних осіб; мандати (mandata) – інструкції чиновникам по веденню правосуддя і управління. Влада імператора була сильною і відповідає принципу: «Princeps legibus solutus est: augusta autem licet legibus solute non est.» – «Усе, що бажає імператор, має силу закону, а сам імператор законами не пов'язаний» [D.1.3.31].

Не менш важливими у контексті нашого дослідження є твори знаменитого державного діяча і мислителя Марка Туллія Ціцерона (106 – 43 рр. до н.е.), праці якого дають нам глибокі відомості про приватне, публічне та природне право. У його творчості політико-правові проблеми розглядаються в працях «De re publica» («Про державу»), «De legibus» («Про закони»), «De officiis» («Про обов'язки»). Творча спадщина Ціцерона справила великий вплив на увесь наступний розвиток як світової культури, так і юриспруденції. У своїх промовах він подав нам живу картину римської судової практики, а висловлювання Ціцерона про державу і право широко використовуються в різних концепціях світової держави.

Джерелами для вивчення римського права періоду кінця Республіки і принципату є твори представників двох правових шкіл – прокуліанців (proculiani) та сабініанців (sabiniani), юридична діяльність яких мала значний вплив на подальший розвиток юриспруденції та юридичної термінології. Засновником школи прокуліанців був М. Антістій Лабейон (M. Antistius Labeo), який за своїми політичними переконаннями належав до партії республіканського режиму. Найвідоміша його праця «Ad edictum» («До едикту») – перший класичний коментар до преторського едикту, а праця «De iure pontificio» («Про понтифікаційне право») – містить відомості про правову діяльність понтифіків. Г. Атей Капітон (G. Ateius Capito) належав до партії нового державного порядку в політиці, проте в юриспруденції був захисником старих традицій. Серед представників згаданих шкіл також слід відзначити правознавця Масурія Сабіна (Massurius Sabinus) і його працю «Libri tres iuris civilis» («Три книги з цивільного права»). Твір став підґрунтям для розвитку концепцій права у багатьох європейських державах, оскільки містить такі актуальні правові проблеми: юридичні акти на випадок смерті (testamenta et legata), юридичні акти між живими (negotia inter vivos), питання опіки (tutela) тощо.

Наступний етап в розвитку правничої термінології пов'язаний з періодом царювання імператора Адріана. В часи його правління був реформований consilium principis (рада принцепса), до якої належали наближені до імператора юристи. Цей період відомий творчістю таких юристів Публія Ювентуса Цельса (Publius Juventus Celsus), Сальвія Юліана (Salvius Iulianus), Секста Помпонія (Sextus Pomponius). Цельс був ініціатором постанови сенату у справах про спадкування, яка отримала назву (Senatus Consultum Iuventianum, 129р.). Вагоме значення для подальшого розвитку юриспруденції мав видатний твір Юліана «Digesta» («Дигести») в 90 книгах.

Помпоній – найзнаменитіший автор серед юристів II ст., займався виключно викладацькою і літературною діяльністю в галузі права. Цінний для вивчення історії юриспруденції тим, що в «Corpus juris civilis» зберігся уривок з його твору «De origine juris» («Про походження права»).

Поряд із згаданими юристами особливе місце займає Гай (Gaius). До наших днів у повному вигляді дійшов його твір «Institutiones» («Інституції»), який містить елементарний виклад громадянського права. Рукопис з текстом «Institutiones»

був знайдений у 1816 німецьким істориком Б.Г. Нібуром у бібліотеці собору у м. Верона. Твір користувався великим авторитетом серед римських юристів. Гай на початку твору пише: «Omne autem jus, quo utimur, vel ad persōnas pertinet, vel ad res, vel ad actiōnes». – «Все право, яким ми користуємось, відноситься або до особи, або до речей, або до позову» [«Inst.» I, 8]. Грунтуючись на цьому визначенні, автор першу книгу твору присвячує загальним відомостям про право і правове становище людей; другу та третю – речовому і зобов'язальному праву; четверту – позовам і процесуальному праву. Завдяки цьому твору ми отримали цінне джерело відомостей про латинську юридичну термінологію.

На початку III ст. римська юриспруденція досягає свого «золотого» періоду. У цей час працюють і творять юридичну термінологію справжні корифеї юриспруденції (κορυφαῖοι τῶν νομικῶν) [7, с. 114]. Серед них Емілій Папініан (Aemilius Papinianus), Юлій Павло (Julius Paulus) та Доміцій Ульпіан (Domitius Ulpianus). Папініан був незаперечним авторитетом для юристів того часу. Основними творами Папініана є «Questiōnes» («Питання») та «Responsa» («Відповіді»), численні уривки яких містяться у «Дигестах». Твори юриста Павла («Ad edictum» («До едикту»), «Ad Sabīnum» («До Сабіна»), «Quaestiōnes» («Питання»), «Responsa» («Відповіді») та ін.) охоплюють усі галузі права і складають 1/6 «Дигест». Доволі добре зберігся його збірник юридичних запитань у 5-ти книгах під назвою «Sententiārum ad filium» («Сентенції до сина»). Завдяки творчості Ульпіана маємо класичне розмежування публічного і приватного права, яке переходить у наступні століття: «Publicum ius est quod ad statum rei romānae spectat, privatum quod ad singularum utilitatem: sunt enim quaedam publice utilia, quaedam privata» – «Публічне право – це те, яке стосується становища римської держави, приватне – це те, що стосується користі окремих осіб; існує корисне у суспільному відношенні й корисне у приватному відношенні» [D. 1.1.1.2.]. Головна праця Ульпіана – «Ad edictum» («До едикту») містить коментарі до преторського едикту, інша – «Liber singularis regulārum» («Книга правил») дійшла до нас у фрагментах (29 титулів) і тепер має назву «Fragmenta Ulpiani» («Фрагменти Ульпіана»). Понад 2500 тисяч уривків з творів Ульпіана увійшли до «Дигест» і становлять близько третини всього змісту.

Після діяльності вище згаданих корифеїв класичної юриспруденції право швидко йде до занепаду. В цілому із юридичної літератури цієї епохи до нас дійшло дуже мало. З-поміж юристів наступного періоду слід назвати Марціана (Aelius Marcianus), головний твір якого складають «Інституції» («Institutiones») та Гереннія Модестина (Herennius Modestinus) – останній з юристів, цитований в «Corpus iuris civilis», праці якого охоплюють всі галузі права.

За довгий час юридичної практики з'явилося багато законів, магістратських едиктів, коментарів юристів та розпоряджень імператорів в яких було важко розібратися. Тому виникла потреба у кодифікації римського права. Почали створюватись кодекси імператорів (Codices). Так, зокрема, в 295 р. з'явився Codex Gregorianus (Кодекс Грегоріана), в якому були зібрані імператорські конституції, починаючи з Адріана і закінчуючи діяльністю Діоклетіана. Проте, найвідомішою юридичною пам'яткою став Codex Justinianus 529 р. (Кодекс Юстиніана), який містить конституції із церковного, цивільного, кримінального права та положення з державного управління. Підсумовуючи, зауважимо що Кодифікація Юстиніана в XII ст. отримала назву «Corpus iuris civilis» («Зводу цивільного права») і мала значний вплив на формування сучасної юриспруденції.

У 530 р. за дорученням імператора Юстиніана була створена комісія для написання «Дигест». Основним змістом праці стали фрагменти творів Ульпіана, Павла, Юліана та Модестина. Цей твір має чітку структуру: I-ша книга містить матеріал про форми права, про правовий статус осіб та посадових осіб імперії; книги II – XLVI присвячені приватному праву, книги XLVII і XLVIII – кримінальному праву, книга XLIX – апеляціям, фіскальному праву, юридичним дефініціям і правилам.

Говорячи про витоки юриспруденції та юридичної термінології, доцільно назвати і праці римських істориків, зокрема твір Тіта Лівія «Ab urbe condita» («Історія від заснування міста») та працю Гая Светонія Транквілла «De vita XII Caesarum» («Життя дванадцяти цезарів»). Ці історичні твори дають нам не тільки загальні відомості про історію Стародавнього Риму та біографії правителів, але й містять неоціненний матеріал про устрій імперії, про взаємини різних соціальних груп та їх правовий статус. Твір «Ab urbe condita» – це виклад загальної історії Риму від його заснування до сучасних автору подій, який містить відомості про призначення на посаду магістратів, будівництво храмів, триумфи тощо. В історичній праці «Життя дванадцяти цезарів» Гай Светоній Транквілл надає біографії перших імператорів Риму, починаючи від Юлія Цезаря, які дають нам докладні відомості про громадянське і приватне життя імператорів. Автор показує ставлення правителя до сенату, верховенства і народу, перераховує закони та едикти, особливу увагу приділяє організації суду та судової діяльності імператора.

Римська держава залишила надзвичайно глибокий слід в історії розвитку народів Європи і світу, їх державності, права, культури, місцевця тощо. Римляни дали людству численні зразки ланок державного механізму, розвиненої політичної системи. Римське право є досконалою юридичною формою, яку кожен із наступних народів наповнює новим змістом. Говорячи про витоки права і юриспруденції, слід зазначити що найбільший внесок здійснили Римські юристи класичного періоду. Вони чудово поєднували теорію і практику, відмінно знали запити життя і правові ситуації. Збережені фрагменти творів Папініана, Ульпіана, Павла, Юлія, та Модестина містять коментарі до преторського права та загальну теорію приватного права, що розроблялася багатовіковою діяльністю юристів. Вони першими створили спеціальну термінологію, якою і сьогодні користується весь цивілізований світ. Саме завдяки збереженим працям і фрагментам класичних юристів ми маємо відомості про закони XII таблиць, едикти магістратів, сенатусконсульти, конституції принципів тощо. Найбільш повну картину про римське право та юридичну термінологію нам дають такі праці як «Corpus Inscriptionum Latinarum» та «Corpus iuris civilis».

Ідеями римського права сповнена сучасна теорія цивільного права, цивільний процес, міжнародне приватне право. Значна кількість термінів римського приватного права утвердилася в українській юридичній практиці (iurisdictio, vindicatio, presumptio, restitutio) тощо.

Література:

1. Алексеев С. С. Общая теория права. / С.С. Алексеев. – М. : Юридическая литература, 1981. – 361 с.
2. Барон Ю. Система римского гражданского права / Ю.Барона. – СПб., 1908. – 227 с.
3. Бартошек М. Римское право / М. Бартошек. Пер. с чешск. – М. : Юридическая литература, 1989. – 448 с.
4. Галанза П. Н. Государство и право древнего Рима / П. Н. Галанза. – Изд-во Московского ун-та им. М. В. Ломоносова, 1963. – 120 с.
5. Гримм Д. Д. Лекции по догме римского права / Д. Д. Гримм. – К., 1919. – 279 с.
6. Дождев Д. В. Римское частное право / Д. В. Дождев. – М., 2003. – 784 с.
7. Ефимов В. В. Лекции по истории римского права. / В.В. Ефимов. – СПб., 1898. – 491 с.
8. Институции Гая. / Текст и пер. Ф. Дыдынского. – Варшава, 1892. – 540с.
9. Кипп Т. История источников римского права / Пер. с нем. – СПб, 1908. – 156 с.

10. Моммзен Т. История Рима. / Т. Моммзен. Пер. с нем. – СПб., 1994. – 539 с.
11. Новицкий И.Б. Основы римского гражданского права. – М. : Юридическая литература, 1972. – 296 с.
12. Павел Ю. Пять книг сентенций к сыну. Фрагменты Домиция Ульпиана / Пер. с лат. Е. М. Штаерман. – М. : Зерцало, 1998. – 287 с.
13. Памятники римского права. Законы XII таблиц. Институции Гая. Дигесты Юстиниана. – М. : Зерцало, 1997. – 608 с.
14. Перетерский И.С. Дигесты Юстиниана. Очерки по истории составления и общая характеристика / И.С. Перетерский. – М. : Государственное издательство юридической литературы, 1956. – 129 с.
15. Покровский И.А. История римского права / И. А. Покровский. – Петроград, 1917. – 430 с.
16. Синайский В.И. История источников римского права / В. И. Синайский. – Варшава, 1911. – 215 с.
17. Хвостов В.М. История римского права / В. М. Хвостов. – М., 1905. – 414 с.
18. Цицерон М.Т. Про державу. Про закони. Про природу богів / Пер. з латини В. Литвинова. – К. : Основи, 1998. – 476 с.
19. «Corpus iuris civilis». [Електронний ресурс]: <http://www.thelatinlibrary.com/justinian.html>
20. «Corpus inscriptionum latinarum». [Електронний ресурс]: <http://www.cil.bbaw.de>
21. Gaius Suetonius Tranquillus «De vita XII Caesarum». [Електронний ресурс]: <http://www.thelatinlibrary.com/suet.html>
22. Titus Livius «Ab urbe condita». [Електронний ресурс]: <http://www.ancientrome.ru/antlitrl/livi/periodhae.htm>

УДК 811.112.2

С. І. Вовчанська,

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

СЕМАНТИЧНА ПАРАМЕТРИЗАЦІЯ ТЕРМІНІВ МАРКЕТИНГУ У ФАХОВИХ ТЕКСТАХ

Стаття експлікує варіативний семантичний характер термінів маркетингу на матеріалі різномовних фахових текстів. Дане явище обумовлено стрімкістю накопичення та трансферу фахової інформації, яка не в змозі задовольнити усі потреби фахового спілкування. Німецькі терміни маркетингу переважно зберігають своє термінологічне значення в усіх різновидах текстів. Незначна кількість термінів виявляє ознаки часткової або повної десемантизації.

Ключові слова: термін, фаховий текст, маркетинг, семантична параметризація.

SEMANTIC PARAMETRIZATION OF TERMS OF MARKETING IN PROFESSIONAL TEXTS

The article describes the variable semantic character of terms of marketing on material of the professional texts of different types, which represent the concrete functioning of professional languages, actual results of professional communication but act as complex units consisting, from one side, of social, situational and thematic factors and, from other side, text structures, levels of style and formal signs. This phenomenon is caused by rapidity of accumulation and a transfer of professional information, which is unable to satisfy all requirements of professional communication. The German terms of marketing mainly keep the terminological value in all kinds of texts. Some few terms show the signs of a partial or full desemantization.

It is important to accent, professional texts do not arise up for an end in itself, they must be perceived as instruments of human activity and the use of professional terminology in scientific economic texts is predetermined by possibility and necessity of dynamic accumulation and transfer of information.

Keywords: term, professional text, marketing, semantic parametrization.

СЕМАНТИЧЕСКАЯ ПАРАМЕТРИЗАЦИЯ ТЕРМИНОВ МАРКЕТИНГА В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ТЕКСТАХ

Статья экспликует вариативный семантический характер терминов маркетинга на материале разнотипных профессиональных текстов. Данное явление обусловлено стремительностью накопления и трансфера профессиональной информации, которая не в состоянии удовлетворять все потребности профессионального общения. Немецкие термины маркетинга преимущественно хранят свое терминологическое значение во всех разновидностях текстов. Незначительное количество терминов демонстрирует признаки частичной или полной десемантизации.

Ключевые слова: термин, профессиональный текст, маркетинг, семантическая параметризация.

Інтеграція України в країни Європи передбачає ґрунтовний аналіз національних фахових мов і передусім фахової мови маркетингу, тому що саме ефективна комунікація забезпечує розвиток економічних зв'язків і міжнародну інтеграцію. У цьому контексті німецька фахова мова маркетингу посідає значне місце, оскільки вона функціонує в економічних сферах законодавства, ділової документації через виникнення нових форм господарювання, а також розширення контактів із зарубіжними партнерами у сфері виробництва та збуту товарів і послуг.

Актуальність теми дослідження полягає у зростаючому інтересі до вивчення семантичної трансформації термінів як основних складових функціонування фахових мов, а також проявом зацікавленості до таких феноменів, як фаховий текст. Виникає також необхідність глибшого вивчення мовних засобів, якими оперує фаховий текст.

Мета статті – аналіз семантичних параметрів функціонування фахової підмови маркетингу на прикладі німецьких фахових текстів.

Об'єктом дослідження слугує фахова мова маркетингу (основи маркетингу, наука про економіку та організацію торгового підприємства, дослідження ринку, комунікативна політика, політика збуту, політика виробництва, грошова політика, просування бренду).

Основний виклад матеріалу. Для сучасного термінознавства характерний підвищений інтерес до питань системного вивчення мови. Найбільш очевидно системні зв'язки термінологічної лексики простежуються в спеціальному тексті, з огляду на це функціонування термінологічної лексики у фаховому тексті набуває виняткової актуальності.

Фахові тексти відображають конкретне функціонування фахових мов, актуальні результати професійної комунікації і виступають текстами-у-функції [7], комплексними одиницями, що, з одного боку, складаються з соціальних, ситуативних і тематичних факторів (Textexterna) та, з іншого боку, текстових структур, рівнів стилю та формальних ознак (Textinterna) [3, с. 9]. Вони більш комплексні за інші тексти, оскільки підпорядковуються певним критеріям, що їм нав'язує сам фах, як, наприклад, жорсткі плани побудови тексту, або надання переваги визначеним синтаксичним та семантичним структурам [9].

Фаховий текст є найважливішим засобом вираження фахової мови через накопичення та трансфер фахової інформації, що характеризується конкретною модальністю та прагматичною настановою. Використання фахової термінології в наукових економічних текстах зумовлюється можливістю й необхідністю динамічного накопичення та трансферу інформації. Будучи пов'язаним із реалізацією інваріантних ознак терміна (системність, дефінітивність, інформативність, однозначність), кожний жанр існує в рамках певних дискурсивно окреслених норм і конвенціонально заданих настанов [2].